

Μακεδονικά

Τόμ. 11, Αρ. 1 (1971)

Όλγας Μπορίσοβνα Σπάρο, Η απελευθέρωση της Ελλάδος και η Ρωσία, 1821-1828

Ι. Κ. Βασδραβέλλης

doi: [10.12681/makedonika.954](https://doi.org/10.12681/makedonika.954)

Copyright © 2015, Ι. Κ. Βασδραβέλλης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Βασδραβέλλης Ι. Κ. (1971). Όλγας Μπορίσοβνα Σπάρο, Η απελευθέρωση της Ελλάδος και η Ρωσία, 1821-1828. *Μακεδονικά*, 11(1), 413-416. <https://doi.org/10.12681/makedonika.954>

δικαιολογήσωμεν, πώς εις τήν Βέροιαν τιμᾶται διά μνημείου ὑπό τῶν Ρωμαίων. Οἱ ἐγκληνοὶ Ρωμαῖοι δέν εἶχον λόγους νά εἶναι δυσηρεστημένοι μέ τόν διοικητήν. 'Εν πάσῃ περιπτώσει ή μελέτη εἶναι λίαν ἐμπεριστατωμένη καί μεθοδικῶς συντεταγμένη.

Δ. ΚΑΝΑΤΣΟΤΑΗΣ

'Ολγας Μπορίσοβνα Σπάρο, 'Η άπελευθέρωση τής 'Ελλάδος και ή Ρωσία, 1821-1828. Σοβιετική 'Εκδοση ἀπό τόν 'Οργανισμό «ΜΙΣΛ» (ΣΚΕΨΗ), Μόσχα 1965. Μετάφραση στήν ἑλληνική ἀπό τὰ ρωσικά ἀπό τόν 'Α. Σαραντόπουλο, μέ θεώρηση καί ἐπιμέλεια τοῦ Ν. Σ. 'Αλεξίου, 'Εκδοτικῶς οἶκος Γεωργίου Φέξη, 'Αθήνα 1971.

Τελευταία κυκλοφόρησε ή ἐν ἐπικεφαλίδι ἐνδιαφέρουσα μελέτη, μεταφρασμένη ἀπό τὰ ρωσικά, τής Ρωσίδος συγγραφέως 'Ολγας Μπορίσοβνα Σπάρο. Τό βιβλίό αὐτό κυκλοφόρησε ἐπικαιρα στήν 'Ελλάδα μέ τήν εὐκαιρία τῶν 150 χρόνων τής ἐπαναστάσεως καί παρέχει ἀφθονο καί ἄγνωστο ὕλικό στόν 'Ελληνα ἐρευνητή, προερχόμενο ἀπό ρωσικῆς ἱστορικῆς πηγῆς.

Πρὶν εἰσελθῶ στήν ἀνάπτυξη τοῦ περιεχομένου, ἔχω νά προσθέσω ὅτι κατὰ τήν δεκαετία 1960-1970 κυκλοφόρησαν ἐδῶ ἄλλα δύο βιβλία, πού ἔχουν σχέση μέ τόν ἀπελευθερωτικό μας ἀγῶνα τοῦ 1821, γραμμένα ἀπό τόν Ρῶσο ἱστορικό Gr. Arch: α) 'Η Φιλική 'Εταιρεία (ρωσιστί), Μόσχα 1965. β) 'Η 'Αλβανία καί ή 'Ηπειρος κατὰ τὰ τέλη τοῦ 18ου καί ἀρχῆς τοῦ 19ου αἰῶνα (ρωσιστί). 'Εκδοση τής 'Ακαδημίας 'Επιστημῶν τής Σοβιετικῆς 'Ενώσεως, Μόσχα 1965. Τό βιβλίό αὐτό πολὺ χρησιμο γιά τήν 'Ηπειρο καί τήν Δυτική Μακεδονία, μετεφράσθη στήν ἑλληνική ὑπό τοῦ I.M.X.A. τής 'Εταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν καί κυκλοφόρησε πολυγραφημένο σέ μικρὸ ἀριθμὸ ἀντιτύπων. Στὴ σελίδα 244 τοῦ ἔργου βλέπω ὅτι ή συγγραφεὺς 'Ο. Σπάρο στήν τελευταία 20ετία ἔχει ἐκδῶσει καί ἄλλες δύο ἐργασίες σχετικῆς μέ τήν ἐπανάσταση τοῦ 1821 μέ τούς τίτλους: α) 'Η ἐξωτερική πολιτική τοῦ Κάνιγκ καί τὸ ἑλληνικὸ ζήτημα, «Ζητήματα 'Ιστορίας», 1947, Νο 12, καί β) 'Ο ρόλος τής Ρωσίας στόν ἀγῶνα τής 'Ελλάδος γιά τήν ἀνεξαρτησία, «Ζητήματα 'Ιστορίας» 1949, Νο 8.

Τό βιβλίό διαιρεῖται πλὴν τής εἰσαγωγῆς καί τής βιβλιογραφίας σέ 8 κεφάλαια. 1. Πῶς ἄρχισε τὸ ἀπελευθερωτικὸ κίνημα. 2. 'Η μεγάλη ἐπανάσταση. 3. 'Η ἑλληνική ἐπανάσταση καί ή Ρωσία. 4. 'Η πολιτική τοῦ Γεωργίου Κάνιγκ. 5. Τὸ ἑλληνικὸ πρωτόκολλο. 6. 'Η σύμβαση τοῦ Λονδίνου τοῦ 1827. 7. 'Η ναυμαχία τοῦ Ναυαρίνου. 8. Τὸ τέλος.

Στὴν εἰσαγωγή τοῦ ἔργου ή 'Ο. Μπ. Σπάρο γράφει ὅτι 7 χρόνια ὕστερα ἀπὸ τήν καταστροφή τῶν στρατιῶν τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντα καί ἐνῶ εἶχε ἐκμηδενισθῆ κάθε ἀπελευθερωτικὴ κίνηση στήν 'Ιταλία καί τήν 'Ισπανία, ἄρχισε ή ἔθνικὴ ἑλληνικὴ ἐπανάσταση τοῦ 1821, ή ὁποία μέ ταχύτητα ἀστραπῆς ἐξαπλώθηκε στήν αἱματόβρεκτὴ γῆ τῶν 'Ελλήνων, στήν Πελοπόννησο, σ' ἓνα μέρος τής 'Ηπειρωτικῆς 'Ελλάδος καί σέ κάμποσα μεγάλα ἑλληνικὰ νησιά. 'Η εἶδηση τής ἐπανάστασεως τής 'Ελλάδος, μίᾳς θρόνας μεσογεικῆς, ή ὁποία εὐρίσκετο ἀπάνω στίς ὑδάτινες συγκοινωνίες ἀπὸ τήν Εὐρώπη πρὸς τήν 'Οθωμανικὴ αὐτοκρατορία, τήν 'Αφρική καί τήν 'Απὼ 'Ανατολή, συνετάρραξε τίς εὐρωπαϊκῆς κυβερνήσεις, γιατί ἀπὸ τὸ καθεστῶς πού θά ἱδρῦετο στήν 'Ελλάδα μετὰ τήν ἀπελευθέρωσή της, θά ἐξερτῶντο ποικίλα συμφέροντα πολιτικά, οἰκονομικά καί στρατιωτικά. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ ἑλληνικὸ ζήτημα θά ἐγίνετο μοιραία πρόβλημα τής εὐρωπαϊκῆς διπλωματίας καί ὅταν ξέσπασε ή ἑλληνικὴ ἐπανάσταση, ρίχθηκαν στόν κάλαθο τῶν ἀχρήστων καί οἱ ἀρχῆς τής νομιμότητος καί τὸ status quo πού μέ τόσον πείσμα προέβαλε ὁ Αὐστριακὸς ἀρχικαγκελλάριος Μέττερνιχ καί οἱ ἰθύνοντες τής Εὐρώπης, πού προσπαθοῦσαν ὁ

καθένας νά προστατεύη τά συμφερόντά του ξεχνώντας τά συνέδρια τής 'Ιερās Συμμαχίας και τίς διακηρύξεις πού δημοσίευσαν.

'Εκείνη πού πρώτη έγκατέλειπε τίς άρχές τής 'Ιερās Συμμαχίας ήταν ή Ρωσία πού μέ τόν τσάρο 'Αλέξανδρο Α' άποτελούσε δραστήριο μέλος τής οργανώσεως, γιατί οί πόλεμοι ατάς καιά τής Τουρκίας ενούοσαν άλλά τά υπόδουλα Βαλκανικά κράτη γιά τήν άποτίναξη τού ζυγού. 'Ετσι καθ' όλη τή διάρκεια τού άπελευθερωτικού πολέμου τής 'Ελλάδος έως τή ναυμαχία τού Ναυαρίνου, οί Ρώσοι παρ' όλο πού στην άρχή έγκατέλειψαν άβοήθητο τόν άρχηγό τής έλληνικής έπαναστάσεως εις τίς 'Ηγεμονίες τού Δουναβέως, άργότερα ύποστήριξαν τó έλληνικό ξεσήκωμα. Αυτό φυσικά, ανεξάρτητα άπό τήν συμπάθεια τού όρθοδόξου ρωσικού λαού πρós τούς άγωνιζόμενους 'Ελληνας, συνέφερε στην ρωσική πολιτική, ή όποία άπέβλεπε ν' άπλώση τήν έπιρροή της στά Βαλκάνια και στην 'Ελλάδα, σέ βάρος τής Αυστρίας, ό άλαζών άρχηγός τής όποίας άντιδρούσε μέ πείσμα άφάνταστο στην άπελευθέρωση αυτών των κρατών. 'Υποταταμένη ή τουρκική πολιτική στην Αυστρία και άλλους Δυτικούς, διαιώνιζε μέ τήν στάση της τó status quo και τήν ύπάρχουσα κατάσταση ή όποία συνέφερε και σ' αυτήν.

Στή συνέχεια ή συγγραφεύς άσχολείται μέ τίς προετοιμασίες τής έπαναστάσεως στην έποχή τού διαφωτισμού άπό τόν Κοραή, τόν έθνομάρτυρα Ρήγα Βελεστινλή, τή Φιλική 'Εταιρεία πού ειχε μεγάλη ύποστήριξη στά ρωσικά έδάφη, τó Συνέδριο τής Βιέννης και τίς προσπάθειες πού κατέβαλεν εκεί ό Καποδίστριας, γιά νά επιτύχη τή διεθνή άναγνώριση τής ανεξαρτησίας τών 'Ιονίων νήσων, τή Φιλόμουσο 'Εταιρεία, πού ιδρύθηκε τότε στην Βιέννη και όπου ό Καποδίστριας πρότεινε ν' άνοιχθί βιβλικό συνδρομητών «γιά τήν παροχή βοήθειας στους 'Ελληνας νέους πού διωχόν γιά μόρφωση». 'Από τίς ύπάρχουσες ρωσικές πηγές, όπως γράφει ή 'Ο. Μπ., μπορούμε νά συμπεράνουμε πώς ό Καποδίστριας χώνιριζε τούς σκοπούς τής Φ.Ε., όπως αυτή παρουσιάσθηκε σέ λίγα χρόνια.

Τόν χειμόνα τού 1820 ό 'Αλέξανδρος 'Υψηλάντης, άφού άποστρατεύθηκε μέ δική του αίτηση και πήρε άδεια νά ταξιδέψη στό έξωτερικό γιά λόγους υγείας, άντάμωσε και συνεζήτησε πολλές ώρες μέ τόν Καποδίστρια, και ύστερα κατέθηκε στην 'Οδησό, όπου συναντήθηκε μέ τόν έπιτελάρχη τής 2ας ρωσικής στρατιάς στρατηγό Κισιελιόφ, τόν Γενικό Διοικητή τής Βεσσαραβίας 'Ιπνζόφ, τόν στρατηγό Λανζερόν, διοικητή τής 'Οδησού και μέ άλλα έπίσημα πρόσωπα. Σύμφωνα μέ τά Ρωσικά 'Αρχεία, πού έχει συμβουλευθί ή συγγραφεύς, ό Λανζερόν έγραψε στόν Κισιελιόφ «πώς χορήγησε πάνω άπό 300 διαβατήρια σ' εκείνους πού πήγαιναν νά καταταχθούν στά σώματα τού 'Υψηλάντη». Τόν 'Υψηλάντη τότε βοήθησαν πολλοί προοδευτικοί Ρώσοι Δεκεμβρισταί, γιατί ό στρατηγός Ρουτζέβιτς, διοικητής τού 7 Σώματος στρατού, όπως προκύπτει άπό τίς ρωσικές πληροφορίες, ύπεστήριξε τούς 'Ελληνας. 'Εν συνεχεία ή συγγραφεύς άσχολείται μέ λεπτομέρειες τού άγώνος τών 'Ηγεμονιών άντλώντας πληροφορίες άπό 'Ελληνας και Ρώσους συγγραφείς και καταλήγει εις τó ότι έξέγερση στις Παραδουναβείες 'Ηγεμονίες, παρ' ό τó θλιβερό της άποτέλεσμα, δέν ήταν άκαρπη. Στάθηκε τó σύνθημα γιά μιá γενική έξέγερση στην 'Ελλάδα και γιά πολύ διάστημα άπέσπασε τήν προσοχή και τίς ένοπλες δυνάμεις τής Τουρκίας πρós βορράν σέ έποχή κατά τήν όποία αυτές ήταν άπαραίτητες γιά τήν έπάνσταση τών 'Ελλήνων στην Μακεδονία, τήν Θεσσαλία, τήν Ρούμελη, τήν Πελοπόννησο και άλλού.

Στή συνέχεια ή συγγραφεύς εκθέτει τήν εξέλιξη τής έπαναστάσεως σ' όλη τήν 'Ελλάδα, όπου χρησιμοποιεί τή γνωστή έλληνική και ξένη βιβλιογραφία, αλλά κάπου κάπου και ρωσικές μελέτες πού είναι άγνωστες στην 'Ελλάδα, όπως τού Μπογδόνοβιτς, τού Ζιγκάρεφ, τού Μάρτενς, Λαζάρεφ, Σολόβιεφ κ.λ. και πού πρέπει ν' άνασχοληθουν τούς 'Ελληνας ιστορικούς. 'Ανάμεσα σ' αυτές ύπάρχουν και πηγές πού χρησιμοποίησε ό Ρώσος συνταγματάρχης 'Ιβάν Πέτροβιτς Λιπράντι, άρχηγός τής ρωσικής κατασκοπείας στά Βαλκάνια τήν έποχή εκείνη, και τίς όποίες πρώτος έχρησιμοποίησε εις τó βιβλίό μου «Οί

Μακεδόνες κατά την 'Επανάστασιν του 1821», γ' έκδοσις, Θεσσαλονίκη 1967, σ. 73-120.

Ίδιαίτερα κεφάλαια αφιερώνει ή συγγραφεύς γιά την ελληνική επανάσταση και την Ρωσία (σ. 76-110), καθώς και γιά την πολιτική του Γεωργίου Κάνιγκ (σ. 111-132). Μέσα στά κεφάλαια αυτά εϋρίσκει ό άναγνώστης νέες πληροφορίες από ιστορικές ρωσικές και άγγλικές πηγές. Χρειάζεται όμως ιδιαίτερη προσοχή στην έξαγωγή συμπερασμάτων γιαιτά τά κεφάλαια αυτά έμπλέκονται σε θέματα πολιτικά, ιδεολογικά, άλλα και προπαγανδιστικά, όπου ή ιστορική αλήθεια βάλλεται από την σκοπιμότητα και υπό του ύπάρχοντος τότε και τώρα ανταγωνισμού τόν λεγομένων Μεγάλων Δυνάμεων και από τόν όποιον πολλά τράβηξε τό άγωνιζόμενο ελληνικό έθνος, χωρίς ν' άρνηθώ ότι σε διάφορα διαστήματα όλοι αυτοί οί έμπλεκόμενοι στη Μεσόγειο προσέφεραν υπηρεσίες στην 'Ελλάδα.

'Ακολουθεί έρευνα γιά τό περίφημο υπόμνημα της 26 Δεκεμβρίου 1823 πού είχε συζητηθή άνάμεσα στη Βιέννη, τό Παρίσι και τό Βερολίνο και πού προέβλεπε τη διαίρεση της 'Ελλάδος σε τρεις αυτοδιοικούμενες ήγεμονίες κάτω από την έπικυριαρχία της Πύλης και πού ή καταμετωμένη και ήρωικά μαχομένη ελληνική πατρίδα άπέρριψε άσυζητητέι. Οί Μεγάλες Δυνάμεις ήθελαν τότε νά τελειώση ό πόλεμος αυτός και ό καθένas έσκέπετο τά συμφέροντά του, άλλα ή 'Ελλάς είχε επαναστατήσει γιά ν' άποκτήση την έλευθερία της κι όχι γιά νά γίνη όπρητής των.

Μετά την άπόρριψη του πρώτου πρωτοκόλλου, τόν θάνατο του Ρώσου αυτοκράτορα 'Αλεξάνδρου Α' και τη διαδοχή του από τόν βίαιο Νικόλαο Α', άλλα και την έπελθοϋσα πολιτική μεταβολή στην 'Αγγλία από της έμφανίσεως του Γεωργίου Κάνιγκ, άλλα και του δημιουργηθέντος φιλελληνικού ρεύματος στη Γαλλία πρό παντός, ή όλη κατάσταση γιά την 'Ελλάδα στον πολιτικό τομέα άρχισε νά καλυτερεύη παρ' όλα τά στρατιωτικά άτυχήματα τών 'Ελλήνων επαναστατών, πρό παντός δέ με την άφιξη αίγυπτιακών ενισχύσεων με τόν διάδοχο 'μπραήμ πασά, φιλοδοξούσαν νά συντρίψη τούς 'Ελληνες και νά γίνη «τοποτηρητής του Μοριά». Είχε πέσει τό ήρωικό Μεσολόγγι και ή συγκίνηση πού προεκάλεσε ήταν συγκλονιστική όχι μόνον στην 'Ελλάδα, άλλα και στην Εϋρώπη όπου ξεσηκώσε ρήτμα άγανακτίσεως κατά τών Τούρκων. 'Αρχισαν νά καταφθάνουν φιλέλληνες έθελονταί, Γάλλοι, Γερμανοί, Πολωνοί, 'Αγγλοι. 'Αλλά είχε ύπογραφή και άλλο πρωτόκολλο σχετικό με τη σύμβαση του 'Ακκερμαν, όπου ή Ρωσία επέδειξε ιδιαίτερο ένδιαφέρον γιά την άυτονομία της Σερβίας και τά προνόμια τών Παραδουναβίων 'Ηγενοιών και στό πρωτόκολλο αυτό και γιά την άνεξαρτησία της 'Ελλάδος. 'Η Τουρκία όμως, παρ' όλα αυτά, κατέβαλε κάθε προσπάθεια νά επιτύχη στη πλήρη κατάρρευση της 'Ελλάδος, πού είχε ύποστη συνεχή στρατιωτικά άτυχήματα τών τελευταίω καιρῳ, και είχε έλπίδες ή Τουρκία πώς θα κατάρθωνε τελικά νά πνίξη την ελληνική επανάσταση. 'Ετσι με την τουρκική άδιαλλαξία φθάσαμε στη ναυμαχία του Ναυαρίνου. Αυτό τό πολύ σφαιρικό κεφάλαιο πλουτίζεται με άγνωστες πληροφορίες προερχόμενες από τά Ρωσικά 'Αρχεία, από διηγήσεις διαφόρων ναυτικών και άλλα ήμερολόγια, από τά θαυμάσια άπομνημονεύματα του 'Αγγλου ναύαρχου Κόδριγκτον και άλλες συλλογές, πού παρέχουν σπουδαίο ιστορικό υλικό με τό όποιο μπορούσε νά συντεθή μία ένδιαφερούσα ιστορική μονογραφία. 'Η συντριβή του τουρκοαιγυπτιακού στόλου από τις ένωμένες δυνάμεις 'Αγγλων, Γάλλων και Ρώσων έπέφερε τό τελικό πλήγμα κατά της Τουρκίας.

Σ' όλο όμως αυτό τό διάστημα, πού συνέβησαν τά γεγονότα του Ναυαρίνου, οί 'Ελληνες επαναστάτες δέν σταμάτησαν τόν άγώνα: έναν άγώνα γεμάτο από άπάνταση τόλμη και ήρωισμό. Σ' αυτό τό διάστημα οί 'Ελληνες με τούς έκ Μακεδονίας άρχηγούς, τόν Καρατάσιο, τόν Γάτσο και τόν Διαμαντή, με πολλές έκαστοντάδες παλληκαριών της Μακεδονίας και Θεσσαλίας, τούς γνωστους από την ιστορία 'Ολυμπίους, πολιόρκησαν τό Τρίκκερι και πολλά μέρη της 'Ανατολικής 'Ελλάδος και τό ίδιο συνέβη και στην Αίτωλοακαρνανία με τόν Κωνστ. Μπότσαρη πού πολιορκούσε τό Αίτωλικό, καθώς και στά νησιά, πρό πάν-

των στην Κρήτη και τή Σάμο, μά και τά έλληνικά καράβια με άρχηγό τόν 'Αγγλο πλοίαρχο 'Αστιγξ κατεναμάχησαν τά τουρκικά πολεμικά κάτω από τήν 'Αμφισσα στην 'Ιτέα και τó Γαλαξειδί και άποκατέστησαν τήν έπικοινωνία άνάμεσα στην Πελοπόννησο και τήν Δυτική Στερεά 'Ελλάδα.

Στις άρχές τού 1828 έφθασε στην 'Ελλάδα και ό κυβερνήτης 'Ιωάννης Καποδίστριας. 'Ο πόλεμος έτερματιζέτο και μιá μικρή έλεύθερη 'Ελλάδα σπαρμένη από έρείπια και τάφους, μά περήφανη και έμπνέουσα σεβασμό στους τίμιους άνθρώπους και στους λαούς πολλών ευρωπαϊκών χωρών, πού παρακολούθησαν με άγάπη και θαυμασμό αυτόν τόν πανελληνίο άγώνα, ένεφανίζετο στόν ευρωπαϊκό χώρο σάν έλεύθερο και άνεξάρτητο κράτος. Στην εργασία τής 'Όλγας Μπορίσοβνα Σπάρο, άνεξάρτητα από τις πολλές και ενδιαφέρουσες ειδήσεις από τά Ρωσικά και άλλα 'Αρχεία, πού για πρώτη φορά βλέπουν τήν δημοσιότητα στην 'Ελλάδα, αλλά και άνεξάρτητα από τήν ιστορική μέθοδο πού άκολουθεί ή συγγραφέας, πρέπει να όμολογήσουμε ότι όπου δέν υπάρχει πολιτική σκοπιμότητα και πολιτικός άνταγωνισμός μεταξύ τών Μεγάλων, ή άνθρώπινη καρδιά τής συγγραφέας έχει συγκινηθί άπό τόν άπελευθερωτικό άγώνα τών 'Ελλήνων και τά φοβερά παθήματά τους σ' όλο τó διάστημα τών όκτώ χρόνων πού τόσον ήρωικά πολέμησαν.

Πρίν τελειώσω τήν παρουσίαση αυτού τού βιβλίου θά ήθελα να προσθέσω όλίγα πού έχουν σάν άντικείμενο τήν διπλωματική ιστορία τής 'Ελλάδος στό διάστημα τού άγώνα τής άνεξαρτησίας. 'Όπως έγραψα στην άρχή, ή έπίσημη πολιτική τής Ρωσίας στό κίνημα τών 'Ηγεμονιών ήταν ή έχθρική ή άδιάφορη, άντίθετα πρós τις πεποιθήσεις τού ρωσικού λαού. 'Εχθρική ήταν και ή άγγλική πολιτική μά ή γαλλική, γιατί εκεί κυβερνούσαν τά συμφέροντα τών όλιγαρχικών πολιτευμάτων πού έμπόδιζαν τούς μικρούς λαούς ν' άναπνεύσουν.

Τήν πρώτη μεταστροφή στη στάση τών Μεγάλων Δυνάμεων διαπιστώνουμε μετά τó Συνέδριο τής Βερόνας στό πρόσωπο τού 'Υπουργού τών 'Εξωτερικών και μετέπειτα πρωθυπουργού τής Βρετανίας Γεωργίου Κάνιγκ. Σέ λίγο άκολούθησε και ή Γαλλία, πού προσπαθούσε να ύποδειξει για βασιλέα τής 'Ελλάδος ένα Γάλλο πρίγκιπα, τόν δούκα τού Nemours. 'Η Ρωσία παρακολούθουσε τήν εξέλιξη τής άγγλικής πολιτικής, αλλά επειδή τήν κατέτρεχε άκόμη τó φάσμα τής περιβόητης 'Ιερής Συμμαχίας πρότεινε ιδιαίτερη διάσκεψη στις άρχές τού 1825 στην Πετρούπολη, ή όποία και έγινε χωρίς όμως τήν συμμετοχή τής 'Αγγλίας ή όποία άπέφυγε δεσμεύσεις. Στό τέλος όμως τού ίδιου χρόνου πέθανε ό τσάρος 'Αλέξανδρος Α' και τόν διεδέχθη ό Νικόλαος Α', πού δήλωσε ξεκάθαρα πώς δέν μπορούσε ν' άνεχθί άτελείωτες διπλωματικές διαπραγματεύσεις και ότι ήταν άποφασισμένος να λύση με τά όπλα όλες τις διαφορές πού ειχε με τήν Τουρκία. Αυτό τρόμαξε τήν άγγλική κυβέρνηση πού έστειλε άμέσως στην Πετρούπολη τόν νικητή τού Βατερλώ στρατάρχη Ουέλλιγκτον με τήν έντολή να καταβάλη προσπάθειες για τήν άποσόβηση ρωσοτουρκικού πολέμου. 'Ο Νικόλαος, φοβηθείς ότι άν δέν συνεννοείτο με τούς 'Αγγλους αυτοί θά άντεπολιτεύοντο με κάθε δύναμη στό έλληνικό ζήτημα, έδωσε έντολή στόν Ρώσο 'Υπουργό τών 'Εξωτερικών να ύπογράψη μυστικό πρωτόκολλο με τόν Ουέλλιγκτον τήν 4 'Απριλίου 1826. Αυτό τó πρωτόκολλο άπετέλεσε τήν πρώτη χρονολογικά διεθνή πράξη για τόν άπελευθερωτικό άγώνα τής 'Ελλάδος. 'Υστερα από αυτή τήν πράξη τά έλληνικά πράγματα τράβηξαν τó δρόμο τους.